NOORD-BRABANDER.

NOMMER 71. **'s BOSCH.** **ZATURDAG, 12 SEPTEMBER 1829.**

Griekenland.

In de aanspraak van den president van Griekenland, bij de opening der nationale vergadering, vindt men de volgende bijzonderheden:

Door den edelmoedigen bijstand der fransche troepen verheffen zich de vestingen Koron, Modon, Navarino en Patras, als door een wonderwerk, weder uit hare puinhoopen, en zijn reeds in eenen veiligen staat.

Zijne Majesteit de Koning van Frankrijk verleent ons bij voortduring onderstand in geld. De fransche armee laat bezettingen in de vestingen van Messenie, en geeft ons kostbare bouwstoffen, om aan de organisatie van onze geregelde troepen die ontwikkeling en zamenhang te geven, welke zij noodig hebben.

De weldaden van dezen vorst bepaalden zich niet hierbij; hij beveelt, dat de ongelukkigen, die als slaven naar Egijpteland vervoerd waren, hunne vrijheid en hun vaderland zouden wederbekomen.

Eene commissie, bestaande uit geleerden van het instituut van wetenschappen van Frankrijk, en uit kunstenaars, is uitgezonden, om het klassieke land der Grieken te onderzoeken. Ons vaderland zal de vruchten van hunne edele bemoeijingen genieten.

De opvoeding der jeugd maakt eene der eerste zorgen van den president uit. Het weeshuis te Egina bevat reeds vijf honderd kinderen. De scholen van wederkeerig onderwijs, die in onderscheidene provincien zijn opgerigt, worden reeds door meer dan zes duizend kinderen bezocht.

Te Egina zal eene school ter vorming van onderwijzers opgerigt worden.

Te Napoli is eene militaire school opgerigt. Daar wordt een gedeelte onzer geregelde troepen gevormd.

De ontvangsten ten behoeve van den staat hebben van de maand januarij 1828 tot april 1829 bedragen als volgt:

	Turksche piasters
Inkomsten van den staat	8,539,969
Kapitalen van de nationale bank	2,031,660
Onverevenbare posten	233,414
Schulden van den staat aan onderscheidenen	455,845
Door den president voorgeschotene kapitalen	1,706,576
Fransche subsidien	8,255,000
Russische subsidien	4,383,200
	25,618,664.

Behalve den reeds ontvangen onderstand, wil Zijne Majesteit de Koning van Frankrijk, te rekenen van 1 april 1829, nog maandelijks 100,000 franken voor de behoeften van Griekenland en de organisatie der geregelde troepen verleenen. De fransche armee heeft ons paarden en andere krijgsbehoeften overgelaten, die uit de achterstallige en niet betaalde subsidien zullen voldaan worden. De baron *de Rouen*, heeft onlangs berigt gegeven, dat hij binnen kort op rekening der achterstallige subsidien 500,000 franken aan de grieksche regering zal uitbetalen.

Op bevel van Zijne Majesteit den Keizer van Rusland, is aan den president voor eenige weken, eenen wissel van een millioen roebels ter hand gesteld. Deze wissel is naar Napels verzonden, om aldaar ingebeurd te worden.

De president heeft aan de verbondene mogendheden een voorstel gedaan, om onder derzelver bescherming eene geldleening van 60 millioen franken aan te gaan.

Nederlanden.

'S HERTOGENBOSCH, 11 *september*.

Men verneemt, dat sedert den 9 de Maas te Grave weder aan het rijzen was, gelijk zulks voor deze stad insgelijks plaats had. Gister stond het water alhier reeds weder 1 duim boven O en heden ten drie ure namiddag staat hetzelve op O, alzoo is deze oplooping van korten duur geweest, alhoewel men zich, door het aanhoudend zeer ongunstig weder, niet kan vleijen, spoedig van het hooge water bevrijd te zijn.

— De algemeene volkstelling, die in den loop van het jaar 1829, volgens koninklijk besluit van 29 september 1828, moet plaats hebben, zal volgens een nader besluit in alle steden en gemeenten van het rijk worden aangevangen op den 16 november 1829 en vóór den 31 december daaraanvolgende moeten afgeloopen zijn.

— Men schrijft van Rotterdam, den 7 dezer:

« Heden morgen ten half 8 ure vertrok van voor Feyenoord, langs deze stad, zijner Majesteits stoom-pakket *Atlas*, gesleept wordende door de stoomboot de *Batavier*, toebehoorende aan de nederlandsche stoomboot-maatschappij. De snelheid, waarmede deze schepen passeerden, niettegenstaande zulks plaats vond tegen eenen harden vloed en eene stijve koelte, leverde voor de talrijke aanschouwers een zeer fraai gezigt op. »

— Volgens eenige weerkundige waarnemingen heeft het in de maand junij 19 dagen geregend; in julij 25; in augustus 23. De hoogte van den gevallen regen is geweest: in junij 12; in julij 16; en in augustus 14 nederlandsche duimen. Deze hoeveelheid water is ruim eenmaal meer dan dat, hetwelk gedurende de vijf eerste maanden des jaars uit den hemel is gevallen.

— In de stad Limburg leeft een 92 jarige grijsaard, welke vader en grootvader is van 77 levende kinderen, en geniet den besten welstand.

— De zwitsersche kantons hebben te zamen een staande leger van 72,000 man; in dienst van vreemde mogendheden bevinden zich 18,000 man, die, in geval van nood, teruggeroepen kunnen worden. Daarenboven is reeds vroeger besloten, dat in de verschillende kantons eene reserve zou gevormd worden, te zamen 120,000 man uitmakende; zoodat Zwitzerland een leger van 200,000 man in het veld kan brengen. Hierbij komen nog de manschappen, die hunnen diensttijd volbragt hebben. Het getal derzelve is niet bekend, maar de meeste van hun zouden zeker niet wankelen om de wapenen weder op te vatten, ter verdediging van hunne huisgezinnen, van hunne bezittingen en van hun vaderland.

— Het *Journal de Commerce* van Petersburg, geeft een kort verslag van den inwendigen handel van het russische keizerrijk, gedurende het jaar 1828, door het departement van koophandel in 25 lijsten bekend gemaakt; waaruit blijkt, dat de geheele uitvoer bedraagt 208 millioen, 645,988 roebels, en den invoer 191,344,111 roebels; de ontvangst van al de belastingen, daaronder die van Bessarabie begrepen, bedraagt 62,124,151 roebels 43 kopeks.

Den 27 augustus waren de oostenrijksche, russische en fransche fondsen aan de beurs te Frankfort ten gevolge der hoop, welke men op den vrede had, aan het rijzen, hetwelk spoedig en onverwacht plaats gehad en den loop gedwongen heeft; dit doet vreezen voor eene erge tegenwerking, ingeval het verdrag voor het einde van den herfst niet gesloten zij.

— Zie hier de grondslagen waarop Rusland, zoo men zegt, zou toestaan, om in onderhandeling te komen: 1.° de ronde stige uitvoering des verdrags van *Akkerman;* 2.° den afstand van twee plaatsen op de aziatische kust van de Zwarte Zee; 3.° eene schadeloosstelling van honderd millioen spaansche piasters; 4.° de bezetting van Varna en Burgas ten waarborg der betaling; 5.° den vrijen doortogt van den Bosphorus en de Dardanellen.

— De thans regerende Keizer der Turken voert de volgende eeretitels:

« Wij, de Sultan, zoon van eenen Sultan chakan, *Mahmoud II*, chan, zoon van den zegepralenden Sultan *Abdul-Hamed*, door de oneindige genade van den eeuwigen God, Schepper der wereld, en door bemiddeling en mirakelen van *Mahomed Mustapha*, het opperhoofd der profeten, Gods zegen moge bij hem blijven, dienaar en meester der steden Mecca, Medina en Kudi, naar welke de geheele aardbodem de oogen wendt, wanneer het gebed gedaan wordt, padisschah der groote steden van Stamboul, Edrene en Bursa, dien door al de Vorsten der aarde met jaloersheid beschouwd wordt. »

Zie hier twee brieven, welke Paus *Pius VIII*, aanstonds na zijne verheffing, schreef, den eersten aan den neef van *Pius VII* en den tweeden aan zijne eigene broeders.

« Dierbare zoon, zaligheid en apostolischen zegen! De goddelijke Voorzienigheid, ondoorgrondelijk in hare oogmerken, heeft op onzen onwaardigen persoon de keus doen vallen van het nieuwe pausschap. Wij kunnen niet vergeten, wat wij verschuldigd zijn aan de nagedachtenis van *Pius VII*, van dien Paus, die het eeuwig aandenken waardig is, die ons met het purper bekleed heeft, en wij willen een bewijs van onze erkentelijkheid aan zijne doorluchtige familie geven, door dezelve onze verkiezing bekend te maken. Dat het haar believe, ons met ijver den Heere aan te bevelen, opdat Hij ons het licht en den bijstand geve, welke noodig zijn, om het gewigt van de pauselijke waardigheid met denzelfden roem te torschen, als de onsterfelijke *Pius VII*, haar oom. En tot onderpand van onze bijzondere genegenheid, geven wij haar den apostolischen zegen.

» Te Rome, bij de heilige *Maria Major*, den 31 maart. »

« Welbeminden, zaligheid! De onmeetbare barmhartigheid en goedheid van God heeft ons verkoren, om ons op den stoel van den H. *Petrus* te plaatsen. Over deze groote weldaad sidderen, weenen en vragen wij bijstand aan alle ware geloovigen, en aan u, onze broeders naar het vleesch, opdat onze verheffing alleen

tot de eer van God, tot het welzijn van Kerk en staat en tot de zaligheid onzer zielen gedijen moge. Staat ons dan bij met uwe gebeden, en met die der brave zielen. Hoovaardij, pracht of zelfverheffing zij verre van ons verwijderd: laten wij ons ootmoedig en mededoogend houden onder den zwaren last, dien de Heer ons heeft opgelegd. *Dat niemand uwer noch van de familie zynen post verlate.* Wij beminnen u naar God en wij geven u tot onderpand den apostolischen zegen. »

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE AGENTEN DER MAGT.

(*Vervolg en slot van ons nommer* 67.)

Ik meen in mijnen eersten brief bepaald te hebben, dat, behalve de *morele* verantwoordelijkheid, welke de *agenten* der magt even weinig als iemand onzer kunnen ontduiken en zulks des te minder nog wegens daden van het publieke, dan wegens die van het *private* leven; behalve de *strafbare* verantwoordelijkheid, welke op hen, even als op de andere burgers, wegens algemeene misdaden en *pligtverzuim*, gelegd is, welke zij verdienen wegens de misdaden *in de uitoefening hunner ambtsverrigtingen begaan* (art. 114 tot 131, 166 tot 198 van het strafwetboek en art. 455 tot 488 van het nieuw ontwerp), zijn zij aan de burgerlijke verantwoordelijkheid onderworpen.

Deze laatste is de eigenlijk gezegde verantwoordelijkheid, en daar zij tot op dit oogenblik nog niet overwogen is geworden, heeft zij waarschijnlijk eenige ontwikkeling noodig.

Zij vloeit voort uit twee bronnen.

1.° Even gelijk elk ander burger is de publieke ambtenaar verantwoordelijk en gehouden tot herstelling van alle schade, die hij door zijne schuld onvoorzigtig of nalatig veroorzaken kan, hetzij aan eenen of meerdere burgers, hetzij aan eenen of meerdere personen in het bijzonder, hetzij in de uitoefening van zijne *functien* of buiten die uitoefening.

De bevrijding van die verantwoordelijkheid kan zonder eene uitdrukkelijke wet niet alleen niet bestaan, maar de uitdrukkelijke *acte*, welke het gedrogtelijk voorregt daarvan zal wettigen, zoude, wel verre van uit de wettige uitoefening der wetgevende magt voort te kunnen vloeijen, de vernietiging zijn van alle wet, van alle openbare orde en van elk beginsel van regt en zedelijkheid;

2.° De *agenten* der magt zijn als openbare ambtenaren, als zaakwaarnemers, hetzij van den geheelen staat, hetzij van een gedeelte deszelven (bij voorbeeld van eene provincie, van een distrikt of van eene gemeente) onderworpen aan alle verpligtingen van eenen gevolmagtigden jegens zijnen lastgever, of, hetgeen op hetzelfde nederkomt, van eenen zaakgelastigden jegens hem, wiens zaken bestuurd worden. Het komt er in dit opzigt weinig op aan, of hunne werkzaamheden verkiesbaar of begeefbaar, voor den tijd des levens of tot zekeren bepaalden tijd, al of niet, herroepelijk en al of niet willekeurig zijn; dat zijn omstandigheden, die volstrekt onverschillig zijn opzigtens de vraag, welke ons thans onledig houdt: en wanneer de heer *van Maanen* eene bewijsrede voor zijne gewaande onverantwoordelijkheid wil trekken uit de wijze van zijne benoeming, en uit de verantwoordelijkheid zijner bedieningen, gevoelt men eenige schaamte, dat men in den boezem van onze staten-generaal zelve, en uit den mond van eenen minister stellingen hoort aanvoeren, welke des te erbarmelijker zijn, naarmate het noch meer, noch minder bewezen zoude blijven, dat, al was het zelfs waar, dat de ministers de zaakgelastigden, of gelijk de heer *van Maanen* zegt, de *dienaars* van den Koning *alleen* zijn, de dienaars van den Koning alleen, die de zaak der natie en niet die des Konings alleen waarnemen jegens de natie aan alle verpligtingen onderworpen zijn, waartoe een gevolmagtigde jegens zijnen lastgever gehouden is, en om zich hiervan te overtuigen, is het genoegzaam art. 1372 van het fransche burgerlijk wetboek, en art. 4 der 36ste wet van het burgerlijk wetboek der Nederlanden, te lezen.

De burgerlijke verantwoordelijkheid van alle openbare ambtenaren zonder onderscheid, onderwerpt hen derhalve aan eene dubbelde *actie;* namelijk de *actio damni dati*, en de *actio directa mandati* of indien men wil, *negotiorum gestorum*. De eerste kan alleen door de bijzondere personen uitgeoefend worden; de staat kan dezelve beide uitoefenen: en wanneer wij hier spreken van den staat, verstaan wij, nadat de gelegenheid zulks medebrengt, den staat eener provincie, een distrikt of eene gemeente.

Er zijn ambtenaren, jegens welke de *actio damni dati* aan bijzondere regels onderworpen is, zoo als bij voorbeeld, *de actie, door welke men tegen eenen regter een regtsgeding begint* (*prise à partie*), dat zijn uitzonderingen, die, wel verre van den algemeenen regel te benadeelen, denzelven in alle niet uitgezonderde gevallen bevestigen.

Opdat een partikulier tegen eenen openbaren ambtenaar als burgerlijk verantwoordelijk de *actio damni dati* kunne uitoefenen, is het noodzakelijk, dat hij is benadeeld geworden, en zijne *actie* kan tot niets anders strekken, dan tot de herstelling van de schade, dien hij geleden heeft.

Wat den staat of het gedeelte van den staat betreft, waartoe de ambtenaar meer bijzonder behoort, zijne *actie* ontstaat alleen uit het aannemen van de bedieningen des ambtenaars, zij strekt tot dezelfde eindens en heeft dezelfde uitgebreidheid, als die van elken lastgever tegen zijnen lasthebber, en van elken eigenaar tegen hem, die zijne zaken waargenomen heeft (art. 1372, 1989, 1991, 1992, 1993, 1994 en 1995 van het burgerlijk wetboek.)

Men veroorlove ons de kunstmatige bijzonderheden, ten voordeele van de schijnbare nieuwigheid der toepassing, welke wij daarvan maken.

Al hetgeen wij gezegd hebben, is aan alle openbare ambtenaren, zonder uitzondering en zonder onderscheiding gemeen; en men ziet daaruit, hoezeer het met de waarheid overeenkomstig is, dat de ministers, in alle opvattingen van het woord, verantwoordelijk zijn, zoowel als het onnaauwkeurig is over eene *ministeriële verantwoordelykheid* te spreken, als over eene bijzondere verantwoordelijkheid, welke van eene eigene geaardheid is. Indien men door eene bijzondere benaming de verantwoordelijkheid der openbare ambtenaren als zoodanige wilde aanduiden, zoude men zulks *officiële verantwoordelykheid* kunnen noemen, want zij is verknocht en gehecht aan elke *openbare bediening.*

Wij hebben onder de wenschen, tot herstel der *nationale* grieven geuit, *eene organieke wet over de ministeriële verantwoordelykheid* hooren vragen. Deze wensch had in het gevoelen, hetwelk van de verantwoordelijkheid der ministers eene verantwoordelijkheid maakt, welke onderscheiden is van de verantwoordelijkheid, welke alle burgers gemeen hebben en zelfs onderscheiden van de verantwoordelijkheid in het algemeen en van de openbare ambtenaren, iets schoonschijnends: maar indien dat gevoelen, zoo als ik meen te hebben betoogd, verkeerd is, heeft de wensch, welke hetzelve heeft doen geboren worden, geen kracht of ondersteuning meer. Ik zal zelfs niet aarzelen te zeggen, dat hij onwelvoegelijk, gevaarlijk en onwettig is. Wanneer men, bij gevolg, in den tegenwoordigen staat van zaken, eene wet opzigtens de verantwoordelijkheid der ministers vraagt, vraagt men een *privilegie* of voor- of tegen de ministers; dan vraagt men, om ten hunnen opzigte den band der gewone burgerlijke verantwoordelijkheid te slaken, of naauwer in te halen: nu geloof ik, dat er geen *privilegie* kan plaats hebben, hetwelk niet op het nadeel der publieke zaak uitloopt, al schijnt het zelfs ten voordeele van dezelve ontworpen te zijn.

Men moet, dit is buiten kijf, wetten hebben, welke de gevallen en de straffen van het pligtverzuim bepalen; maar die wetten behooren in het strafwetboek te huis: en hoe meer men in dat wetboek, gelijk in iedere wet, het aanzien der personen en der bedieningen varen laat, om zich alleen aan de grondbeginselen te houden, van de daadzaken af te gaan, en dezelve uit het enkele oogpunt te beschouwen van haren invloed op de handhaving van de regten van den staat, en van de bijzondere burgers, des te beter zal men handelen.

Bieden de strafwetten, door welke wij nog geregeerd worden, of die, welke men ontworpen heeft, om ons te geven, omtrent het pligtverzuim der ambtenaren genoegzame bepalingen aan? Ik ben er ver af van zulks te denken, en mij blijft, om slechts in het voorbijgaan een enkel woord te zeggen over het ontwerp van den heer *van Maanen*, opmerken, dat deze minister van eenen *constitutionelen* Koning, noch de *inviduele* vrijheid der inwoners, noch de politieke regten der burgers eene strafbepaling tegen de onweers-wolken van onze agenten der magt, waardig geoordeeld heeft. *Napoleon* had hun bij art. 109 — 122 van zijn straf-wetboek eenige waarborgen verzekerd; de heer *van Maanen*, die op andere plaatsen overal zeer getrouw is aan de keizerlijke overleveringen, heeft deze waarborgen over het hoofd gezien.

Voorts zij het ons voor het oogenblik genoeg te erkennen, dat eene bijzondere *organieke* wet nutteloos is, om de *strafbare verantwoordelykheid* der ministers van kracht te doen zijn.

Hunne burgerlijke verantwoordelijkheid wordt geregeld door het *algemeene regt:* en ik durf zeggen, dat onze wetten aan niemand eenige schade zullen doen, wanneer er burgers gevonden worden, genoegzaam beijverd, om dezelve in te roepen, regtsgeleerden moedig genoeg, om haar te verdedigen, en regters onafhankelijk genoeg, om ze tegen de ministers van toepassing te maken. Eene *organieke* wet nu op de verantwoordelijkheid zal ons niet meer ijver, moed of onafhankelijkheid geven, dan wij bezitten.

Wat de *zedelyke verantwoordelykheid* der ministers betreft, deze bestaat in het regt, om de handelingen van het gouvernement en van de autoriteiten naauwkeurigljk te beoordeelen en te berispen, in het regt van petitie en de vrijheid der drukpers. De wet beschermt hen, even als de andere ambtenaren, en als de burgers, tegen den laster, den hoon en de beleediging, maar zij spreekt hen niet vrij van de beoordeeling, welke hunne handelingen kunnen, noch van de *censuur*, welke hun gedrag kan verdienen. Behooren die handelingen en dat gedrag tot hun openbaar leven? De beoordeeling en de *censuur* daarvan kunnen, door middel van de drukpers en van petitien, bekend gemaakt worden. Behooren zij tot het *private* leven? De *censuur* en de openbare beoordeeling ontvangen van die openbaarmaking het karakter van den laster, van de beleediging of van den hoon: iedere wet, die verder mogt gaan, of tot die hoogte niet mogt geraken, zoude of de vrijheid der burgers, of de regten van den staat en vooral de openbare orde kwetsen.

Voorzeker is van de drie soorten van verantwoordelijkheid, aan welke wij erkend hebben, dat de ministers zoo wel als alle andere ambtenaren onderworpen zijn, de strafbare verantwoordelijkheid, welke men tot dusverre alleen schijnt overwogen te

hebben in onzen tegenwoordigen toestand, de minst belangrijke. Men gevoelt wel, dat ministers bij de onvolmaaktheid van onze strafwetten, de onafhankelijkheid van de regterlijke orde, en vooral van het openbaar ministerie, hetwelk alleen met de vervolgingen belast is, zich alles straffeloos tegen de natie kunnen veroorloven. Wie zou hen vervolgen? wie zou hen vonnissen? Doch het wapen der burgerlijke verantwoordelijkheid is ten minste onder het bereik van elken burger, die zich beleedigd vindt door de handelwijzen van eenen openbaren ambtenaar, wie hij ook zijn moge, hij zij dan minister of niet. Deze moet men bij de eerste gunstige gelegenheid bij de hand nemen: door deze zelfs moet men tot het verkrijgen van eene wezenlijke en waarachtige strafbare verantwoordelijkheid komen.

Het geschil over de *officiële* verantwoordelijkheid, hetwelk tot dus verre zeer duister heeft kunnen schijnen, wordt dus, gelijk men ziet, tot zeer eenvoudige grondregels en denkbeelden, die door alle verstanden kunnen begrepen worden, teruggebragt. Door de zaken hoog genoeg op te vatten, door tot hunnen oorsprong terug te gaan, hebben wij het dwaallicht der tegenwerpingen van den heer *van Maanen* zien verdwijnen, en de verantwoordelijkheid in eenig opzigt voor onze oogen, in al hare takken en onder al hare betrekkingen, zien verwezenlijkt worden.

Ik heb gemeend, onder de tegenwerpingen, welke ik in mijnen eersten brief, in het kort wederlegd heb, niet al diegenen te moeten begrijpen, welke de vervolger van den heer *van Maanen*, zoo het niet de heer *van Maanen* zelf is, gebezigd heeft in een werkje, getiteld: *verhandeling over de verantwoordelijkheid der ministers volgens het Nederlandsch staatsregt,* en waarvan in december 1828 eene vertaling is in het licht gekomen bij *Brest van Kempen*, te Brussel, onder den titel van *Responsabilité ministerielle d'après le droit publique du royaume des Pays-Bas:* in de eerste plaats, omdat al deze tegenwerpingen op de zonderlinge stelling berusten, dat de Koning, in de uitoefening van zijn regt, volstrekt de meester zijn moet; dat zijn wil, in die uitoefening moet vrij zijn en dat de handelingen van dien wil, geene wettelijke of zedelijke verhinderingen kunnen ontmoeten; in de tweede plaats, omdat die tegenwerpingen op eene voortreffelijke wijze wederlegd zijn, door den schrijver van de *wederlegging der verhandeling over de verantwoordelijkheid der ministers enz. enz.* te Arnhem, bij *C. H. Thieme*, 1829, en door den oordeelkundigen schrijver, van de *lettre à M. van Maanen, sur la responsabilité ministerielle,* te Brussel, bij *Coché-Mommens*, Ontvang, enz. enz. enz.

EEN REGTSGELEERDE.

Bergen-op-Zoom, 6 september 1829.

Aan de Redactie van den NOORD-BRABANDER.

PROVINCIALE ZIEKTE-GESCHIEDENIS.

De provincie Noord Braband was sedert hare geboorte ongesteld, zonder het te weten — oppervlakkig beschouwd, was ze wel; maar, zij had eene ziekelijke stof in hare ingewanden — deze ondermijnde hare gezondheid, en was er geen gehoor gegeven aan de herhaalde vermaningen van hare *zuidelyke zusters*, die haar deszelfs waren toestand rondborstig onder het oog bragten, dan zouden de gevolgen hiervan onberekenbaar geweest zijn; maar gelukkig! de ziekte-gesteldheid is bekend en de *doctors* hebben bij hun laatste *consult* middelen aangewend, die de goedkeuring van alle weldenkenden wegdragen. Jammer maar, dat dit niet met algemeene stemmen gedaan is! maar zoo gaat het gewoonlijk en bijzonder tegenwoordig, nu er zulke *opposite* geneeskundige denkbeelden heerschen: de een spreekt van aderlaten, bloedzuigers en verzwakkende middelen: de andere van braak- en purgeer-, de derde van versterkende middelen: de vierde van wat anders, en zoo doende zijn vele honden den haas zijn dood. Ik voor mij, ik houde veel van den regel: *opposita oppositis*, hetwelk men eene *oppositie*-geneeswijs zoude kunnen noemen. — Ik ben van de oude *praktyk* — ben sterk tegen aderlaten en bloedzuigers; maar schrijf veel braak-, purgeer- en versterkende middelen voor, en omdat de meerderheid der provinciale *doctors* van mijn gevoelen geweest is, strekt het mij tot eene aangename zelfvoldoening, den uitslag van het *consult*, dat over onze provincie plaats gehad heeft, niettegenstaande hetzelve genoegzaam bekend is, nogmaals aan het publiek mede te deelen.

Op den 7 julij dezes jaars vergaderden te 's Bosch twee en veertig hiertoe verkozene *doctors*: na gedurende drie dagen inlichtingen omtrent den toestand der provincie ingewonnen te hebben, ging men den 10 tot het opnemen der stemmen over, welk middel men in de eerste plaats zoude aanwenden: 18 à 20 leden verklaarden zich voor eene aderlating: 22 echter begrepen, dat, daar de provincie reeds zoo weinige krachten bezat, het geene zaak was, om *goed bloed te vergieten* en dezelve verder te verzwakken; zoodat dan bij de eerste stemming de levenskracht der provincie behouden bleef, en wanneer ook de ontstekingswoede en de zich hierop grondende ministeriële bloeddorst, die te voren onder de *artsen* geheerscht heeft en die in de overhelling van alle *grondwettige geneesmiddelen* tot het *anti-ministeriële* hare ontschuldiging vindt, zoo als het zich liet aanzien, nog was toegenomen, dan was het te vreezen geweest, dat er geen enkel grein *constitutionele* kracht aan de provincie overgebleven zoude zijn.

Tweede stemming. Nu scheen men op den goeden weg te zijn: vele begrepen, dat er eene kwade stof of wormen in de ingewanden waren: men stelde een braakmiddel voor; maar of dit alsdan niet ingegeven is, gewerkt of niet gewerkt heeft, weet men niet: zeker is het, dat er geene ontlasting van zekere stof op gevolgd is.

Derde stemming. 18 à 20 leden hielden vol, dat de provincie *wel* vaarde; sommige dezer hadden dit te voren (als ik mij niet bedrieg) beloofd, mede te zullen stemmen, om de *kwade stoffen* te purgeren; maar waren op dezen, *grooten*, dag mogelijk door dreigementen overreed of door beloften overtuigd, dat, wat de derde stemming aanging, de provincie *wel* was, en in *statu quo* moest blijven; 22 leden echter vonden goed, om eenen versterkende *constitutionele pil* in te geven, en dit geschiedde met een zóó gelukkig gevolg, dat de lijderesse eene verouderde ministeriële stof ontlastte. De *doctors*, die dit goed *effect* bemerkten, waren zoo verheugd, dat ze zich den tijd niet gegeven hebben, om het ontlastte verder te *examineren*. Die *constitutionele* middelen zijn ook waarlijk heerlijke middelen en wier gebruik niet genoeg bekend gemaakt kan worden! Ik durf dezelve ruimschoots aanbevelen. Maar men moet ze in die hoeveelheid gebruiken, dat men eene *constitutionele* uitwaseming heeft, zoodanig, dat men er na riekt, en dan zijn zij (even als de zwavel tegen de schurft, welke men beweert, dat ook uit kleine diertjes, die de uitwendige deelen van het ligchaam ontsteken en ontsieren, zijnen oorsprong neemt) een proefondervindelijk onfeilbaar voorbehoedmiddel tegen den lintworm.

Om de lijderesse verder te herstellen (want hare ziekte zal nog al wat duren — de kwaal is te ver ingeworteld, daarenboven het *consult* valt jaarlijks maar eens voor) zal, onzes bedunkens, het beste zijn, die *doctors*, die zoo veel van laten, bloedzuigers en verzwakkende middelen houden, door *constitutionele* middelen uit het jaarlijks provinciaal-*consult* te weren en dezelve aan te manen, om te beletten dat er vooral geen *goed bloed vergoten worde* en te zorgen, dat de overige aanwezige ministeriële stoffen zoo spoedig mogelijk ontlast worden. Wij vleijen ons ook, dat de *constitutionele pil*, die bij het derde voorschrift met zoo een uitmuntend gevolg is ingegeven, goed zal blijven werken en aan de verwachting beantwoorden, zoodanig, dat over drie jaren, wanneer deszelfs werking gedaan is, het voorschrift van de *doctors* zal zijn! REITERETUR.

Welaan provinciale *doctors*, gij, aan wien wij deze heilzame voorschriften te danken hebben, laat u door niets van het grondwettig pad afleiden! Blijft steeds uit uwe natuurlijke *constitutionele* oogen zien! En zijn er onder de 42 uwer, die, vermits ze deze niet hebben, tot hiertoe misleid geweest zijn, dat zij zich bedienen van eenen *constitutionelen* bril.* Men wachte zich door eenen ministeriëlen te zien, de eerste stelt alles helder voor, de tweede vergroot of vervalscht alles — door den eersten ziet men tot in het hart en leert men ware verdiensten hoogschatten, door den tweeden slechts oppervlakkig en verwart laagheden en kuiperijen met verdiensten — het aanwezen van de *Sasse van IJselt's*, de *Luyben's* in de tweede kamer, ziet men door den eersten als eene vermeerdering van levenskracht onzer provincie; door den tweeden wordt dit vergroot en schijnt ontsteken te zijn en hiertegen wil men oogenblikkelijk *bloedzuigers* aanwenden; die verfoeijelijke bloedzuigers! Hoe kan men toch zoo ver gaan om dezelve onze provincie te willen aanzetten? Zuigen ze zich zelfs niet vet ten koste van diegenen, wier heil ze zouden moeten bewerken? En is daarenboven onze provincie niet te veel verzwakt door al die kruissen, ik wil zeggen, door die overvloedige onweersbuijen, van julij 1829?

P. J. C. *Nota Bene!*

Oosterhout, 7 september 1829.

Aan den heer Redacteur van den NOORD-BRABANDER.

Mijnheer!

Geef, bid ik UEd., aan het volgende eene plaats in uw geëerd dagblad, en geloof, dat ik mij met de hoogste achting noeme

UEd. Dw. Dienaar,
F. X. JANSENS
Med. Doct.

Wat al de overtuiging, van buiten den uitdrukkelijken zin der wet op de schutterijen behandeld te worden, zelfs op den anderzins zoo digt bevreesden bouwman, daglooner en ambachtsman vermag, strekt het gebeurde te Oosterhout, op zondag den 6 september ll., ten bewijze.

De schutters waren dan weder op dien dag, des namiddags ten vier ure, ter *comparitie geconvoceerd*, om de geweren aan hen uit te deelen. Eene gezag en eerbied verwekkende tegenwoordigheid van den heer burgemeester *Hallungius*, ridder van de orde van den nederlandschen leeuw; van den weledelen gestrengen heer *Jan van Blarkom*, procureur crimineel van Noord-Braband en ridder van de orde van den nederlandschen leeuw, van de meeste heeren officie-

* Als ik mij niet bedrieg, is hiervan te Luik, door de *constitutionele associatie*, eene fabriek opgerigt. Waarschijnlijk is het, dat dit in onze provincie gevolgd worde.

ren der schutterij, en zes of zeven te paard gelegene *maréchaussée's* is, gelijk men zegt, getuige geweest van de inroeping der wet, bij de weigering der geweren van de meeste der aanwezige schutters. Slechts omtrent een derde der *geconvoceerden*, volgens zeggen circa 40 in getal, waren aanwezig, waarvan er 7 of 8 het geweer hebben aangenomen. Het wordt dan eenmaal tijd, om de ingezetenen te overtuigen, dat men volgens wetten en niet bij eigendunkelijk gezag gehandeld wordt. En op welke wijze zal men zulks doen? Ieder weet de bekentenis van het gemeentebestuur, dat er geene 2500 zielen in den kring of kuip der gemeente zijn; ieder is ook van de waarheid van dien overtuigd. Genoegzaam alle schutters hebben daarom bij *request* aan het gemeentebestuur, over eenige maanden, de telling des beslotenen krings verzocht, ten einde hunne onderwerping aan de wet te kennen te geven. Geen antwoord is hierop immer gevolgd — en de maatregelen tot inrigting worden meer en meer gehaat en wrevelwekkend. — — — Men zegt hier onderling: »het gemeentebestuur bepaalt naar eigendunken den kring der gemeente (de beslotene kring toch kan geene rekkelijkheid ondergaan), ten einde aldus hunne weigerige bekentenis te logenstraffen.» Maar moet ook deze hunne nieuwe bepaling des krings niet aan de wet getoetst worden? Kan een gemeentebestuur de uitlegger der wet zijn? Kan hetzelve deze uitlegging, van *contestatien*, voor zich houden, en onder eene geduchte en zeer gegronde *oppositie* doorgaan?

Het is zeker jammer van de eene zijde, dat Oosterhout, aan de niet genoegzaam onderrigte als met wrevelige en onwillige ingezetenen bevolkt te zijn, moet beschouwd worden; maar van de andere zijde kan bij de opheldering der waarheid hun naam niet bezwalkt worden. Gehoorzame en getrouwe onderdanen des Konings, dien zij liefhebben, zijn zij... Zij eerbiedigen de grondwet... Op deze, als ook op de hoog-regtvaardigheid des Konings, is hunne hoop gevestigd... Eerbiedige inroeping der wetten bij rustige en storelooze gedragingen is, en blijve het onschuldig middel van hunne verdediging.

Regis amor poscit præscripta legis amorem.

BEKENDMAKINGEN.

*** OPENBARE VEKOOPING VAN TIENDEN, ONDER *HILVARENBEEK.*

De Notaris *MARTINUS HUYSMANS*, residerende te *Hilvarenbeek*, zal aldaar, ten Herberge van JAN VAN DE VEN, *in de Zwaan*, ten verzoeke van de Erfgenamen G. E. DE VISSCHER, op dingsdag den 22ste September 1829 provisioneel, en veertien dagen daarna, op dingsdag den 6den October, finaal, telkens des namiddags ten 4 ure, verkoopen:

Een ACHTSTE in de TIENDE, genaamd de *Vorselaar*, geheven wordende onder *Hilvarenbeek*.

Inmiddels nadere onderrigting te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris *HUYSMANS*, te *Hilvarenbeek*.

*** OPENBARE VERKOOPING.

Mr. *L. BEENS*, openbaar Notaris, residerende te *Breda*, als daartoe benoemd, bij Vonnis van de Regtbank van eersten aanleg, zitting houdende te *Breda*, de dato 31 Augustus 1829, behoorlijk geregistreerd, zal op den voet en ten overstaan als bij de wet van den 12 Junij 1816 is geregeld, op maandag, den 28 September 1829, te *Breda*, des avonds ten zes ure, in het Koffijhuis van F. J. DIEUDONNÉ, provisioneel, en op maandag, den 12 October daaraanvolgende, in de Stads Herberg bij A. DEKKERS, finaal verkoopen:

Acht HUIZEN en ERVEN, staande en gelegen binnen *Breda*, waaronder eene zeer aanzienlijke en logeable HEERENHUIZINGE, KOETSHUIS, STALLINGE, fraaije TUIN, PLEIN en ERVE, staande in het voornaamste gedeelte der stad, allen door wijlen den Weledelen Heer J. P. VAN DEN BERGHT, in leven Oud-Burgemeester der Stad *Breda*, en Vrouwe W. J. VAN DEN KIEBOOM nagelaten.

Alles breeder bij gedrukte biljetten omschreven.

Nadere onderrigting te bekomen ten kantore van gemelden Notaris. Brieven franko.

*** De Administratie van het Kasteel *Johannisberg*, brengt ter kennisse van het Publiek, dat Z. H. DE VORST VAN METTERNICH-WINNEBURG den Heer D. LEIDEN, te KEULEN tot zijnen Zaakgelastigden benoemd heeft, UITSLUITEND belast met den verkoop der Kabinet-wijnen van het Kasteel *Johannisberg*, voor het Koningrijk der Nederlanden in de Koninklijke Pruissische Rijn-Provincien.

Kasteel JOHANNISBERG, *den* 1 *September* 1829.

*** Een gehuwd PERSOON van een onbesproken gedrag, de R. K. Godsdienst belijdende, in de Nederduitsche-, Fransche talen en Rekenkunde bedreven en eene goede hand schrijvende, verlangt binnen deze stad, op een Koopmans-, Praktijns- of ander Kantoor, tegen een matig loon, te worden geplaatst.

Eenige bedenking hierop vallende, gelieve men zich bij de Uitgevers van dit Blad deswege te melden,

'sBOSCH, 9 *september* 1829.

146ste KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ.
Getrokken te Brussel, op maandag, den 7 september.
VIERDE KLASSE. — *Eerste lijst.*

No. 15522, een prijs van	*f* 25,000.
» 4489, — — —	5000.
» 14475, — — —	2500.
» 9009, — — —	1500.
» 8628, 6118, 14599, 2035, ieder	1000.

Tweede lijst.

No. 4167, een prijs van	1500.
» 15147, 19812, 2606, 11090, 15622, ieder	1000.

De prijzen der granen alhier, van donderdag den 10 september zijn geweest:

Rogge,	*het nederlandsch mud,*	*f* 5-85 à 5-20.
Boekweit,		« 4-00 à 3-50.
Haver,		« 3-75 à 0-00.
Garst,		« 4-08 à 3-13.
Het nederlandsch pond boter.		« 0-60 à 0-50.

De drie nederlandsche ponden roggebrood 28 cents.

De prijzen der granen, te Eindhoven, van woensdag 9 september, zijn geweest:

Tarwe,	*het nederlandsch mud,*	*f* 14- « à 10-00.
Rogge,		« 5-20
Boekweit,		« 3-70
Haver,		« 3-00 à 2-60.
Het nederlandsch pond boter.		« 0-39 à « 36.

De vier nederlandsche ponden roggebrood 27 cents.

PRIJZEN DER VOLGENDE EFFECTEN.

AMSTERDAM, 9 SEPTEMBER,

				Geb.
Nederlanden.				
Werkelijke Schuld.	[illegible]	pCt.	58¼ - ¾	58½
Uigestelde dito			[illegible] - 1	15/16
Kansbiljetten.		*f*	[illegible]	21⅞
Stellen van uitgeloten dito.			[illegible]	
Amortisatie-Syndikaat	4½	pCt.	[illegible]	[illegible]
Domein Losrenten	2½	«	98¾ - 99¼	99
Handel-Maatschappij.	4½	«	87¼ - ½	87⅜
Frankryk.				
Inschrijving op het Grootboek.	3	«	81 - ½	81¼
Certifikaten van dito.	«	«	75½ - 76	
Rusland.				
Bij *Hope* en Co.	5	«	100 - ½	100¼
Negociatie 1828.	5	«	99 - ¾	
Inschrijving op het Grootboek.	6	«	59 - ½	59⅜
Certifikaten van dito.	«	«	59¼ - ¾	59⅝
Cert. dito Hamburg Admin.	5	«	91¼ - ¾	91⅝
Dito te Londen genegocieerd	«	«	93¼ - ¾	93½
Pruissen.				
In Londen genegocieerd.	«	«	111 - 113	
Idem 2de Ligting	«	«	111 - 113	
Spanje.				
Neg. bij *Hope* en Co	5½	«	27 - ½	27¼
Te Parijs en Londen gedomd.	5	«	6½ - ¾	6⅝
Renten perpetuel	«	«	49¾ - ¼	
Coupons		*f*		
Polen.				
Loten		*f*	89 - 09	[illegible]
Weenen.				
Bank.	5	pCt.	91¾ - [illegible]	9[illegible]⅜
Dito.	4	«	77 [illegible]	77¼
Certifikaten.	2½	«	[illegible]	
Metaliek.	[illegible]		[illegible] - 97	96⅞
Dito te Londen genegocieerd.	[illegible]		[illegible] - 97	96⅞
Dito.	[illegible]	«	50 - ¼	
Bank-Aktien	[illegible]	«	1408 - 1412	1410
Aandeelen *f* 100 bij *Rotschild.*		«	199 - 201	
Dito. « 250 dito	4	«	387 - 389	
Napels.				
Cert. bij *Lamaison* en *Bouwer.*	«	«		
Dito Napelsche Adm.	«	«	81 - ½	[illegible]
Dito te Londen genegocieerd	«	«	86¾ - 87¼	
Denemarken.				
Negociatie in Londen.	«	«	69¼ - ½	[illegible]
Engeland.				
Geconsolideerde.			89 - ¼	[illegible]

Te 's BOSCH, bij de GEBROEDERS LANGENHUYSEN, Drukkers en Uitgevers, Apostelstraat, H, n° 80.